FOLKTANDVÅRDEN REGION DALARNA

Godkänt
2026-06-26

Versionsnummer
2.0

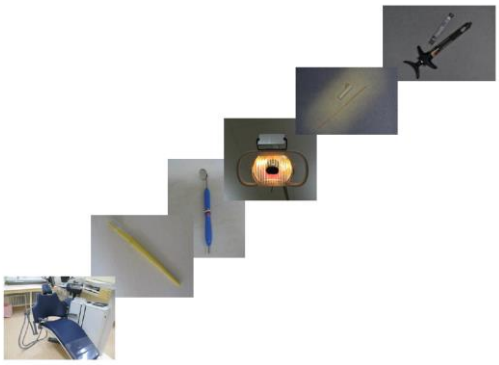
Giltigt t.o.m
2029-07-01

Diarienummer

Inskolning - behandlingsträning

Folktandvården Dalarna

RamBarnStöd

Varje tandvårdsbesök; inskolning och vidare behandling, skall baseras på individuella behov för varje enskild patient. En individuell terapiplan görs, baserat på anamnes tillsammans med patientens behandlingsbehov och svårigheter.

Vid första besöket

- Gå igenom anamnesen och diskutera med förälder/vårdnadshavare ang. barnets hälsa, eventuella mediciner som tas regelbundet, läkarbesök och/eller (regelbundna) besök till andra vårdinrättningar.
- Hur ser familjesituationen ut, hur är det i skolan/förskolan?
- Hur har tidigare tandvårdsbesök varit? Hur är det i andra situationer, ex. vid BVC-besök? Hur har förälder resp. barnet upplevt dessa besök?
- Vilken personlighet har barnet; blyg, introvert, öppen, nyfiken etc.?
- Hur gör föräldrarna i situationer när barnet uppvisar kooperationssvårigheter? Hur hjälper de barnet att klara utmaningar?
- Låt även barnet berätta, efter sin förmåga!

Viktigt är att bedöma barnets mognad i förhållande till det vårdbehov som finns, för att kunna avgöra i vilken grad barnet själv kan vara med i beslut angående behandlingen. Se Socialstyrelsens dokument ”Bedöma barns mognad för delaktighet – Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården”.

Bedöma barns mognad för delaktighet

Upprättat av Norman Marie b /Centrum oral rehabilitering /Falun
Godkänt av Knöös Sofia /Folktandvårdens kansli /Falun
För verksamhet Tandvårdsförvaltning
Dokumentsamling RamBarn; Patienten FTV

Inskolning/Behandlingsträning

Strukturerad inskolning bygger på en vedertagen metod som används för att lära in ett beteende.

Tell – Show – Do

Inskolningen sker stegvis enligt metoden Tell – Show – Do och innebär att barnet introduceras till behandlingen ett moment i taget, ungefär som att gå uppför en trappa.

Stegen är:

1. Tell (Berätta) – Förklara vad som ska hända.
2. Show (Visa) – Visa hur momentet går till.
3. Do (Göra) – Genomför momentet tillsammans med barnet.

Om barnet accepterar momentet, repetera tills barnet är tryggt att gå vidare till nästa moment. Om barnet tvekar, behöver barnet få mer tid och möjlighet att öva på samma moment innan man fortsätter.

Det är viktigt att försöka avsluta varje besök med en positiv upplevelse för barnet. Det är oftast den sista upplevelsen som barnet och vårdnadshavaren minns och tar med sig till nästa planerade besök.

Tips som hjälper dig att lyckas:

- Vid första mötet kan barnet ex. sitta på en besöksstol eller i knät på förälder/vårdnadshavare och börja titta i munnen där, alternativt i ett vilrum om barnet är mycket oroligt.
- Vissa barn har svårt att ligga stilla och koncentrera sig länge. Bestäm tillsammans med barnet när man får göra pauser. Att räkna under behandlingen kan ge barnet en känsla av kontroll över hur länge momentet pågår.
- Uppmuntra barnet att säga till om hen inte förstår eller om det känns obehagligt; vi måste då lyssna!
- Prata tillsammans om vad ni skall gör inför varje besök. Gör sedan bara det ni kommit överens om. På detta sätt blir det mera förutsägbart och barnet känner att det kan lita på det du säger.
- Var lyhörd och uppmärksam även på barnets kroppsspråk, inte bara det som sägs.
- Genom att skynda långsamt, nås oftast målet snabbare. Anpassa inskolningens upplägg till barnets förmåga att samarbeta. Avsluta alltid besöket i en lyckandefas..

Barn med särskilda behov

Barn med olika funktionsnedsättningar kan ofta vara hjälpta av inskolning med bildstöd, speciellt om barnet använder bildstöd i vardagen. Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar upplever och uppfattar omvärlden och det som sägs annorlunda än många andra barn. Detta måste tas hänsyn till vid behandlingen. Det är viktigt att behandlaren har kunskap om vad tillståndet innebär. Det viktigaste är dock att göra en fördjupad anamnes för att förstå vilka svårigheter och styrkor barnet har.

Inskolning till injektion

För många barn är själva injektionen det moment som väcker mest oro vid tandbehandling. Av den anledningen bör injektionsträning, beroende på barnets ålder, tidigare erfarenheter och personlighet, ofta ske över flera besök.

- Förklara för barnet varför bedövning behövs, eftersom långt ifrån alla barn förstår syftet med den.
- Visa och förklara hur lidokainsalvan fungerar och varför den behöver verka i cirka fyra minuter.
- Känn därefter försiktigt med en sond på slemhinnan så att barnet blir medvetet om hur bedövningssalvan hjälper.
- Rör vid slemhinnan med kanylen utan att sticka, så att barnet vänjer sig vid att ha kanylen i munnen och lär sig att lita på att du bara gör det du säger.
- Lägg sedan ”några droppar” bedövningsmedel. Innan dess ska du berätta för barnet hur det kan kännas och komma överens om en stoppsignal.

Målet med injektionsträningen är att barnet gradvis ska kunna hantera det obehag som kan uppstå i samband med sticket och känslan av bedövning.

Sist men inte minst… det är viktigt att teamen på kliniken –alla yrkesgrupper inräknade- är kalibrerade och arbetar på samma sätt så att patienten känner igen sig och kan känna trygghet. Försök så långt det är möjligt att vara så få behandlare som möjligt som barnet möter.